

Návrh na výmaz práv užívacích podle § 5 zák. ze dne 17. července 1919 č. 421 sb. z. a n. byl právem zamítnut, neboť podle § 94 č. 3. kn. z. nemůže knihovní soud povolití zápis, jestliže z obsahu příloh žádosti ani ze spisů knihovního soudu není patrnó, že zapsaná práva užívací byla nabyta na statku obecním podle ustanovení zřízení obecního, a tudíž pochybným zůstává, zdali práva ta postrádají titulu soukromoprávního.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. června 1921 čj. RI 691-21-1.

Dr. Žemlička.

Příspěvek k výkladu volebního řádu do obcí. Jak sluší vykládati ustanovení §u 62. ob. vol. řádu o volbě starosty, náměstků a obecní rady.

Při volbě do obecního zastupitelstva města Strážnice, vykonané dne 9. listopadu 1919 dle zásady poměrného zastoupení, připadlo:

- straně domoviny maloročníků 10 mandátů,
- československé straně lidové 9 mandátů,
- československé sociálně demokratické straně 9 mandátů,
- československé národně demokratické 6 mandátů,
- židovské straně lidové 1 mandát,
- židovské straně národní 1 mandát.

Za plného účastenství všech zvolených členů městského zastupitelstva vykonána byla dne 27. listopadu 1919 volba starosty, náměstků a radních. — Volební skupina domoviny maloročníků a skupina československé strany lidové vznesly nárok na úřad II. náměstka, který volební komise přiznala početně silnější straně domoviny maloročníků, načež ostatních 26 členů zvolilo 15 hlasy starostou E. P., příslušníka strany domoviny maloročníků, a I. náměstkem 17 hlasy V. J., příslušníka strany sociálních demokratů.

Strana domoviny maloročníků vykonala sama volbu II. náměstka, za kterého zvolila Dra J. K. příslušníka strany národně demokratické, všemi 10 hlasy.

Úřad 9 členů městské rady rozdělen byl mezi volební skupiny se započtením starosty a obou náměstků stranám, k nimž náleží tak, že strana domoviny maloročníků zvolila vedle starosty ještě dva radní, strana sociálních demokratů vedle I. náměstka rovněž dva radní, československá strana lidová 3 radní, strana národních demokratů vedle II. náměstka dalšího jednoho radního a zbývající mandát přiznám sdruženým stranám židovským.

Po ohlášeném výsledku volby prohlásil přítomný zástupce dohlédacího úřadu, že dle jeho názoru neodpovídá volba ustanovení zákona, jelikož prý odporuje zásadě poměrného zastoupení, protože volila strana domoviny druhého náměstka nikoliv ze sebe či ze svých příslušníků, nýbrž člena jiné skupiny, a dále že ostatní skupiny zase zvolily většinou starostu nikoliv ze sebe, nýbrž ze skupiny Domoviny, která se volby starosty již nesměla účastniti.

Tento svůj názor odůvodňoval tím, že prý slova zákona »volí ho sama« nemohou míti jiného smyslu, než že volí »ze sebe«, čili ze svých příslušníků.

K námitkám, jež podali pak členové obecního zastupitelstva z čsl. strany lidové, chopivše se tohoto názoru, zemská správa politická v Brně nařikáním rozhodnutím zrušila volbu obecního starosty, náměstka a radních z důvodu, že tím, že volební skupina maloročníků, přihlásivši příslušný nárok, zvolila II. náměstka ze skupiny národní demokracie, zjedнала straně té zastoupení, jež jí po právu nepřísluší, kdežto naopak tím, že ostatní členové zastupitelstva mimo skupinu maloročníků zvolili starostu z řad maloročníků, se dostalo skupině maloročníků úřadu starostenského, na nějž po prohlášení nároku na II. náměstka zákonitěho nároku již neměla. — Tímto postupem byla prý ustanovení § 62 ob. vol. řádu porušena.

Proti tomuto rozhodnutí podal Dr. J. K. jménem svým, jménem starosty a I. náměstka, jakož i jménem politických stran, resp. skupin národ.-demokratické, maloročnické a soc.-demokratické stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, který stížnosti vyhověla, nařikané rozhodnutí pro nezákonnost zrušil.

Dů v o d y: Již podle přirozenosti věci není o tom žádné pochybnosti a nad to § 60 zák. ze dne 31. ledna 1919 čís. 75 sb. z. a n. to výslovně ustanovuje, že členové obecního zastupitelstva volí starostu, jeho náměstky a ostatní členy obecní rady ze sebe. — Tento rámec volitelnosti jest v zákoně výslovně a přesně dán a nesmí býti překročen. V obcích, v nichž voleno bylo podle zásady poměrného zastoupení, provésti jest volbu starosty a náměstka (§ 62), jakož i volbu ostatních členů obecní rady (§ 64), podle téže zásady. — Podle § 62 l. c) přísluší volebním skupinám majícím nejméně třetinu nebo čtvrtinu všech členů obecního zastupitelstva právo, vznésti nárok na úřad prvního nebo druhého náměstka, a byl-li nárok takový některé skupině přiknut, volí toho neb onoho funkcionáře ona sama nadpoloviční

většinou; ostatní členové volí pak obecního starostu, po případě i zbývajícího náměstka rovněž nadpoloviční většinou. — Zákon, který praví: »volí ho sama«, nepřipojuje k tomu nikde, že její oprávněná skupina musí nebo smí zvoliti pouze »ze sebe«, totiž z příslušníků svých vlastních. — Již toto nerozeznávání samým zákonem jest jedním z důvodů pro náhled, že zákon neměl úmyslu právo volební skupiny obmezovati ve výběru kandidátů a působiti na svobodu volby co do osoby voleného. — Náhled ten dochází však, byť i nepřímou, svého potvrzení v těchto dalších předpisech zákona. — Volební řád do obcí v republice československé jak pro volbu do obecního zastupitelstva, tak i pro volbu obecního starosty a rady dává voličům bez rozdílu jejich společenského postavení a poplatní síly, které dříve dělily voliče ve volební sbory, rovné právo, aby volili do těchto sborů osoby své důvěry, pokud nejsou z práva volebního vyloučeny, a aby je kandidovali podle volebních skupin tvořených buď dle politického přesvědčení, nebo podle hospodářských, anebo místních zájmů, jsou-li skupiny ty počte ně dostatečně silné (odst. 2 § 20 pak §§ 62 a 64 vol. řádu). — Zdali volební skupina dle §§ 20 a 21 vol. ř. kandidátní listinu předkládající kandiduje jediné a výlučně své příslušníky, zákon nekontroluje, nýbrž pouze žádá, aby nikdo nekandidoval ve více volebních stranách (posl. odst. §§ 21 a 22 vol. ř.). V souhlase s tím také nepředpisuje volební řád, že volební skupina vykonávající volbu náměstka dle § 62 smí za něj voliti pouze příslušníka své strany, nýbrž naopak připouští, aby se jednotlivé skupiny pro volbu starosty a náměstků sdružily, načež platí za skupinu jednu. — Že pak ani možno není takovéto sdružené skupině předepsati příslušenství kandidáta k té či oné straně, leží na bíledni.

Sluší tudíž na oprávnění, která vol. ř. v § 62 dává volebním skupinám, aby určitého funkcionáře volily samy, zírati jenom jako na právo jim v tom směru vyhražené, že se jim do volby příslušníci ostatních stran mísiti nesmějí, nýbrž že pouze vlastní hlasy oprávněné skupiny rozhodnou o volbě jí reklamované a jí platně přiřčené. — Nijak však nespojuje zákon s tímto právem také povinnost, aby při takové volbě byla strana vázána pouze na příslušníka své strany a směla voliti funkcionáře pouze ze sebe. — Že takový jest, třebaž zřejmo nevyslovený, úmysl zákona, vychází z odst. 2 § 64 vol. ř., kde rozdělení úřadů člena obecní rady neděje se podle toho, která volební strana starostu a jeho náměstky volila, nýbrž podle toho, ke které straně zvolený starosta a náměstkové náležejí. — Tento předpis zákona zcela

zřetelně připouští možnost, že volební strana k volbě starosty nebo náměstka oprávněná zvolí jím příslušníka jiné volební skupiny. —

A právě, aby pro takové případy chránil a zachoval princip poměrného zastoupení stran v obecní radě a aby zamezil nepřiznivý přesun síly poměrného zastoupení v obecní radě, čítá zákon při rozdělení mandátů obecních radních zvolené již funkcionáře těm stranám, ke které zvolení náleží, a nikoliv těm, z jichž volby vyšli.

Podavatelé námitek, vesměs příslušníci strany lidové, která konkurovala se stranou domoviny o úřad druhého náměstka, majíc 9 členů v obecním zastupitelstvu, cítili se vykonanou volbou zkrácenými, majíce za to, že by úřad II. náměstka příslušel straně lidové, když strana k volbě jeho oprávněná (t. j. Domovina), podle jejich názoru práva toho nepoužila, zvolivši náměstkem příslušníka strany národně demokratické a nikoliv příslušníka svého. — Žalovaný úřad se k tomuto náhledu připojil a volbu tuto zrušil, ač, jak z předcházejících úvah vysvítá, nemůže býti o tom řeči, že by bylo nepoužitím nebo vzdáním se práva voliti náměstka, sáhla-li oprávněná strana po kandidátu mimo stranu stojícím. — Kromě toho jest i k tomu přihlédnouti, že strana lidová neutrpěla touto volbou újmy na poměrném zastoupení svém v obecní radě. — Bylyť jí přiřčeny v obecní radě 3 mandáty, kdežto kdyby bývala volila sama náměstka a jej zvolila ze sebe, obdržela by pak pouze 2 další mandáty v obecní radě. — Za to, že strana Domoviny zvolila II. náměstka ze strany národně demokratické, obdržela tato strana na místě 2 mandátů, které jí dle počtu jejich členů příslušely, již jen mandát jeden. —

Tím byla rovnováha v poměrném zastoupení volebních skupin v obecní radě zachována.

Totéž sluší říci hledě i na volbu starosty. Tohoto volily zcela dle přepisu § 62 vol. ř. »ostatní členové obecního zastupitelstva« svorně ze strany domoviny maloročníků. — Tyto »ostatní členy« tvořilo všech pět zbývajících volebních skupin, kterým zákon neukládá povinnost, ostatně prakticky ani nemyšlitelnou, aby volili starostu z určité strany a proto jim také nepřikazuje, aby zvolili starostu pouze z počtu členů se účastnících s vyloučením příslušníků strany, která volila náměstka. — Byli proto tito ostatní členové obecního zastupitelstva při volbě starosty vázáni pouze již z předu vzpomenukým předpisem zákona

voliti starostu z členů obecního zastupitelstva, kterouž mez svojí volbou nepřekročili. —

Nebyl tudíž vykonanou volbou ani porušen předpis zákona, ani nebylo se prohřešeno proti jeho duchu, naopak opačný názor, který vedl žalovaný úřad ke zrušení této volby nelze srovnati se zákonem.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 16. června 1920. č. 5412-20. *Dr. Jar. Koutný st.*

Darování nebo jednání remuneratorní? Jest potřeba k nabytí služebnosti bytu knihovního vkladu? Kdy lze důkaz slyšením stran opakovati? K otázce nutnosti notářského spisu.

Výpovědi svědků a přísežnou výpovědi žalovaného jako strany zjištěno, že žalobce před třinácti roky žalovanému, který u něho přes padesát roků byl zaměstnán, poskytl ve své továrně bezplatný byt slovy: »V tom bytě budete bydlet do smrti, byt vám dávám proto, že jste mně po tolik let poctivě sloužil;« žalovaný pak jen na toto ujišťování žalobceovo byt přijal a svůj domek ve L. postoupil svému synu; při tom se žalobce ani slovem nezmínil o tom, že žalovanému byt ten dává pouze do té doby, pokud bude u něho pracovati.

Žalobce, jako strana slyšen, udal, že žalovanému byt přikázal slovy: »Když budete chtít u mne pracovati, tak vám byt dávám,« což prý znamenalo, že, když bude žalovaný u žalobce dobře pracovati, a dokud bude k jeho spokojenosti pracovati, že může tohoto bytu používat.

Na základě svrchu uvedených zjištění skutkových okolností a zejména na základě přísežné výpovědi žalovaného, o jehož věrohodnosti vzhledem na jeho stáří 77 roků a vzhledem k výpovědi svědků, tuto výpověď podporujících, neměl soud příčiny pochybovati, a v uvážení, že i výše uvedené udání žalobceovo jako strany pravdivosti tvrzení žalovaného částečně nasvědčuje, dospěl soud k přesvědčení, že žalovanému přísluší k spornému bytu služebnost užívání po rozumu §§ 521 a 529 obč. zák., kterou před smrtí žalovaného jednostrannou výpovědí se strany žalobce nelze zrušiti. Ježto tedy žalobní nárok ani ve stavu věci ani v zákoně není odůvodněn, byla žaloba zamítnuta.

V odvolací stížnosti vytýká žalobce rozsudku nesprávné ocenění výsledků řízení důkazního a nesprávné právní posouzení, namítaje též zvláště, že žalobce byl vyslechnut cestou rekvisiční